

Mød en anden - mist dig selv og mærk dig selv

11. juni 2017 Politiken Sektion 3 (Søndag) Side 22 MONNA DITHMER... 813 ord Id: e64a9f1e

2 sider

CPH Stage har i år sat fokus på mødet med andre mennesker i al deres kulturelle, krøllede eller skæve mangfoldighed. Eksistensterapi på alle hylder og en udforskning af, hvad teatrets nærvær også kan være.

Har CPH Stage virkelig »en femårigs temperament og anlæg for hysteri«? Eller: Hvad er det, teatret kan bidrage med i dag? Uanset at det var med tungen i kinden, at kulturminister Mette Bock i sin åbningstale karakteriserede den nu fem år gamle festival som et temperamentsfuldt barn, skal det siges, at det snarere end hysterisk trampen har krævet solidt fodarbejde at få sådan en succeshistorie for dansk teater op at stå. Ministeren tilføjede da også, at det er i den alder, man finder sin selvstændighed.

Så hvordan har festivalen udviklet sig? Selv om den fortsat kæmper med at få styr på branchens overvældende opbakning, i form af et vildtvoksende udbud af forestillinger (over 120), så fungerer det godt med de udvalgte højdepunkter.

Men man må satse på, at der snarligst, inden syvårskrisen, bliver råd til at lave et tiltrængt kurateret fokus for festivalen samt en radikalt styrket gæstespilprofil.

Under alle omstændigheder er det en imponerende demonstration af, at teatrene bliver bedre og bedre til at samarbejde, små og store, hovedstad og provins - og til at få publikum med sig.

Nu - omsider - med Det Kgl. Teater som generøst festivalcentrum, både med egne forestillinger og husrum til gæstespil, seminarer og scribevis af debatter.

Men det afgørende for sådan en festival er at få manifesteret, hvad teatret kan bidrage med af væsentligt, når det som kunstart nu ikke er skabt til det, som kulturprodukter står og falder med i dag: evnen til at kunne gøre sig på de digitale platforme, ubesværet at kunne krydse grænser samt skabe et massepublikum og en kreativ (indbringende) økonomi.

»Never not spectacular« lyder så det slagord, som CPH Stage i år har valgt at brande sig med. Men det er slet ikke i de spektakulære forestillinger, at årets festival har haft sin styrke. Derimod i den intensitet, der kan opstå i de små, intime forestillinger, hvor et af teatrets grundtræk bliver bragt i spil: evnen til at sætte sig i den andens sted.

Mere end nogensinde er det nødvendigt helt fysisk - som det netop sker i teatret - at blive stillet over for et andet menneske og skulle forholde sig til det, uanset hvor mærkeligt, fremmedartet, spøjst, fascinerende eller hamrende banalt det kan virke. På tværs af køn, etnicitet, kultur, livsstil og krøller eller ej. Det er ikke mindst ens egen identitet, der bliver sat på prøve.

DET ER I FESTIVALEN blandt andet blevet udforsket i nærgående konfrontationer, der har sat fokus på mangfoldighedsproblematikken som i åbningsforestillingen 'The Blind Poet' og i flere forestillinger, der handler om flygtninge. Det kan være helt nøgent og enkelt og stærkt som i 'Lampedusa' af Akut360, hvor der bare er to skuespillere med publikum i en kreds omkring sig eller i 'Bertolt Brechts Svendborgdigte' af Baggårdteatret, hvor eksiltilstanden bliver indkredset af tre mand og et klaver.

Men konfrontationen med den anden får endnu et twist i Osynliga Teaterns gæstespil med 'We Who Live Backwards'.

Via VR-briller (virtual reality) får man simpelthen chancen for at dumpe ned i en flygtnings krop. Således kan man opleve at sidde i en stol og blive forhørt om sin hjemstavns og sine flugtmotiver af en skeptisk rutinesagsbehandler, mens 'ens' hænder, der ikke er ens egne, anspændt rører på sig i skødet.

I anden del kommer man tilbage til sig selv (uden VR-briller) i mødet med flygtningen Marwan, der serverer syrisk kaffe og svarer på spørgsmål. En indgående erfaring af, at det at være 'en flygtning' ikke er en identitet som en blankocheck, samt en udforskning af, hvad teatrets nærvær også kan være - i en grad, så man oplever sin egen krop forsvinde.

At det især er ens egen identitet, der bliver testet i mødet med den anden bliver tydeligt i en interaktiv forestilling som Cantabiles 2' s ' *Skjult nummer*'. Publikum bliver fire ad gangen sendt ud på en ekspedition gennem byen, hvor de kommer ud til udsatte egne af sig selv. På en kirkegård kan man ligge under hvælvet i et kapel og fortælle om, hvad ens nærmeste ville skrive på ens gravsten, og hvad man ville fortryde ikke at have sagt til en, man elsker. Eller man kan havne i et hjem, der bærer præg af at være beboet af et ældre ægtepar, for at finde tilbage til, hvordan man havde det den dag, man flyttede fra sit barndomshjem. Eksistensterapi på alle hylder, i konfrontationen med såvel de enkelte performere som ens ledsagere på rejsen.

Det kunne være et alternativt bud på årets CPH Stage-slogan: Gå i teatret og mød en anden, mærk dig selv og mist dig selv. Det kan du kun blive klogere af.

monna.dithmer@pol.dk

Fakta: FAKTA

CPH STAGE

Festivalen, der ledes af Morten Krogh, begyndte i 2013 som åben festival for hele Teaterdanmark.

120 forestillinger spiller 50 forskellige steder fra 31.5. til 11.6.

Sidste år var der 30.000 tilskuere.

Lørdag er der prisfest: Årets Reumert i Skuespilhuset.

- TIL FORHØR. Marwan Arkawi fortæller om sin flugt fra Syrien, efter at publikum via virtual reality har fulgt ham før rejsen og til forhør hos de svenske integrationsmyndigheder. Foto: Jonas Eng

Når der kommer en på coke hen over scenen, må man bare eskortere ham langsomt ud

2. juni 2017 Politiken Sektion 3 (Ibyen) Side 8 MALENE TABART (TEKST) MADS NISSEN (FOTO)... 2313 ord Id: e647a1b1

3 sider

OPEN AIR TEATER REPORTAGE De seneste år har flere teatre valgt at rykke deres forestillinger ud i det fri. Et af dem er teaterkollektivet Shakes, som siden 2014 har opført Shakespeare under åben himmel. Ibyen var med til generalprøven på Shakes' version af 'Richard D 3', som for tiden kan opleves under teaterfestivalen CPH Stage.

Jeg er Richard«, »jeg er Richard«, »jeg er Richard«, »jeg er Richard«. Skuespillerne Mads Riisom, Karin Heinemeier, Laura Bro og Alexander Clement står ved søbredden i Ørstedsparken i København og gentager skiftevis replikken på den utraditionelle teaterscene. De er alle iført karamelfarvede pageparykker og plisserede overdimensionerede plastikkraver.

Bag dem ligner hængebøgen en våd, langhåret hund, som spejler sig i den glinsende vandoverflade, og overalt i græsset suger byens solhungrende indbyggere grådigt det længe ventede forår til sig.

»Nu er vort mismods vinter jo forvandlet af denne York-sol til en prægtig sommer«, udbryder Mads Riisom teatralisk og snuser duften af syrener og græs ind.

Så vrikker han og de andre Richard'er ned til tilskuerpladserne under den grønne lind, mens det sydkoreanske YouTube-fænomen 'Gangnam Style' brager ud af deres medbragte ghettoblaster.

»Hold da op en fest, hva'? Så blev der lige kogt op under parken«, triumferer han.

De fire skuespillere er i gang med den sidste gennemspilning af teaterkollektivet Shakes' satiriske udgave af William Shakespeares 'Richard D 3'. Siden 2014 har Shakes, med blandt andre Mads Riisom i front, haft en ambition om at levere Shakespeare til folket ved at hive klassikerne ud i det fri. Denne sommer inviterer kollektivet for anden gang på gratis 'teaterfest' i Ørstedsparken som en del af den årligt tilbagevendende teaterfestival CPH Stage, der slutter 11. juni, og tilslutter sig således den voksende gruppe af teatre, som de seneste år har udskiftet skrå brædder og kukkasser med græs og åben himmel. En tendens, som både bringer kunstneriske gaver og udfordringer med sig, fortæller instruktør Leiv Arne Kjølmoen, da han skyder generalprøven i gang dagen før premieren.

»Selv om Ørstedsparken har mange skidegode elementer, som udgør en fantastisk scenograf til forestillingen, er her også mange forstyrrelser og støj. Vores koncentration forsvinder herude, så vi har lavet alle aftalerne mellem os inde i prøvesalen på Folketeatret, hvorefter vi har afprøvet dem udenfor og dernæst rykket indenfor igen og justeret«. En mand og to børn kommer gående hen over scenen, som består af to ladcykler, der er sat sammen, og et hvidt banner med ordene: 'War is over'. De roder lidt rundt i buskene.

»Ja, det er spejderne«. Leiv Arne Kjølmoen nikker hen mod dem. »Der kommer også en flaskedame hver time, som bare går lige igennem, så hende må vi have lavet en dealmed«. Kjølmoen har før lavet gadeteater med cirkusartister, men det er første gang, han instruerer friluftsteater. For ham er den store forskel på friluftsteater og traditionelt teater, at han skal tænke større i forhold til, hvordan skuespillerne skal agere. På grund af alle forstyrrelserne i parken kan publikums blik let vandre, og derfor må skuespillerne instrueres, så de spiller ekstra skarpt og stort.

»Man kan ikke fedte med alle mulige små nuancer her, så skuespillerne bliver nødt til at spille ud til folk og fange dem, der går forbi, og derfor er de også sindssygt nærværende hos publikum. I teater, i klassisk forstand, har man typisk den fjerde væg (den imaginære væg mellem scenen og tilskuerrummet, red.), og så arbejder skuespillerne meget på relationerne imellem sig, men her er publikum i princippet vigtigere end de andre medspillere«. På denne produktion

arbejder Leiv Arne Kjølmoen også mere med arrangementer, hvor han instruerer skuespillerne i, hvordan de skal bevæge sig på scenen, end han ville gøre normalt, fortsætter han. Indenfor ville han typisk lade arrangementerne og bevægelserne være mere op til skuespillerne selv, men her fortælles historien også ud fra, hvordan karaktererne står fysisk i forhold til hinanden.

»Indenfor kan en relation skabes ved et enkelt lille blik, men her kan det blik ikke ses, så derfor bliver en spiller eksempelvis nødt til at stille sig op på en skraldespand og tale ned til den anden for at gøre det tydeligt, at karakteren har mere magt. På den måde kan man sige, at vi arbejder lidt, ligesom man gør i tegnefilm«. Tekstmæssigt har det været vigtigt for Leiv Arne Kjølmoen og skuespillerne at finde frem til de store linjer i 'Richard D 3', så Shakespeares storladne og for nogle uforståelige tekst fremstår mere klar og enkel. Derudover både danser og synger skuespillerne sig gennem fortællingen, hvilket Kjølmoen håber, skaber nogle pauser i teksten, hvor publikum kan læne sig tilbage og nyde parken.

»Selvfølgelig bruger vi, at vi er blandt nogle træer her, og når en karakter siger til en anden: »Gå ind på dit kammer«, går vedkommende jo ikke ind på sit kammer, for der er ikke noget kammer her.

Så går karakteren ned til søen og kigger ud over den. På den måde bruger vi naturen, så publikum også tager det her storslåede landskab ind«, siger han og fortsætter: »Hvis man sammenligner med det konventionelle teater, oplever jeg, at det her giver en større frihed i fortolkningen.

Hvis jeg skulle lave 'Richard D 3' i et klassisk, sort scenerum, ville jeg tænke: Nu kommer genfærdsscenen, og den skal ned i noget mørkt og dybt. Her kan jeg ikke gå ned i noget mørkt og dybt, så omgivelserne tvinger mig til at sætte min fantasi fri, og vi håber selvfølgelig også, at omgivelserne vil åbne op for publikums fantasi«.

Vanvittigt sted at spille

Nede ved søbredden spiller Alexander Clement luftguitar på en af byens skraldespande, mens Mads Riisom snor sig om et lille birketræ til tonerne af Gloria Gaynors diskohit 'I Will Survive'. Fra sin plads på en af de små publikumstabeletter forsøger Leiv Arne Kjølmoen at verfe en cyklist væk, som styrer direkte mod scenen - men forgæves. Kort efter trasker en ung pige med pink hår og næsen i sky også lige gennem løjerne. I forgrunden støtter Mads Riisom sig til to krykker. Han vræler i retning af en forbigående herre med solbriller og jakkesæt, der standser op i et ryk og ligner en, der kort overvejer, om den klagende mand med paryk og kæmpekrave har brug for hjælp.

Fuglefløjt, barnegråd, brummende biler og busser blander sig med Shakespeares lyrik. Et hundehalsbånd klirrer.

Her er ingen bagscene eller garderobe, som skuespillerne kan søge tilflugt i, når de ikke er på. Skal kostumerne skiftes, sker det bag træer og på græsplænen ikke langt fra halv nøgne kærestepar, der steger vinterblege i solen. Da forestillingens eneste tekniker sætter LMFAO's 'Sexy and I Know It' på, kan en nybagt far ikke lade være med at vrikke kækt med numsen, mens han triller barnevognen forbi.

For skuespiller Mads Riisom er Ørstedsparken et »vidunderligt sted« at spille, netop fordi det er gratis, og derfor kommer folk med øl, smøger og dates og sætter sig. Men det er også »fuldstændig vanvittigt«, fortæller han, da han hviler som sig selv i græsset.

»Vi havde en, der kom dansende ind på scenen i går, og en, der skypede, mens han stod og skreg af grin. Sidste år oplevede vi, at der kom en politivogn og hentede to af tilskuerne, som åbenbart havde stjålet et eller andet«. Han klukker.

»Det er jo det hårde ved det, at man bliver nødt til at tage alt ind og inkorporere det i forestillingen. Men det er også det, der er skønt ved stilen, for man kan ikke være teater-fin på den. Når der kommer en på coke hen over scenen, må man bare eskortere ham langsomt ud, og er der en, der står og råber, må man jo råbe tilbage«. Ud over udfordringerne med parkens mere eller mindre ædruelige, kriminelle og hjemløse gæster er der også det med vejret, som Mads Riisom og hans kollegaer må forholde sig til, men det skal sile ned, før forestillingen aflyses. Lidt dryp generer ham ikke, for: »Vi vælter jo rundt og har snyt og snot ud over det hele i forvejen«. Fordi Mads Riisom skal tale højere og generelt være

større i sit udtryk, når han spiller i parken, bliver stilen meget ekspressiv, og derved bliver kommunikationen også meget direkte. Han tror, at grunden til, at det er så fantastisk at gå til en rockkoncert og nogle gange »utrolig kedeligt« at gå i teatret, netop er, at en koncert kommunikerer så direkte med publikum.

»Når man er inde i en kukkasse med dæmpet lys, og folk sidder i de fine plyssæder, er der en tendens til, at publikum ikke må sige noget. Her er vi tvunget til at kommunikere, for ellers er der ikke nogen, der fatter en brik. Leiv kalder det et stort frieri til publikum, fordi publikum er den mest aktive medspiller, som vi for enhver pris prøver at få med«, siger Mads Riisom og fortsætter: »Når man selv har inviteret ud på en date, nytter det ikke noget, at man holder igen. Man bliver nødt til at sige: »Hej, sådan ser jeg ud, og det bliver ikke bedre, men kunne du tænke dig at mødes?«. Her bliver vi også nødt til at sige: »Her er jeg. Værsgo at slagte mig, hvis I vil«, og det er der en eller anden usårlighed i.

Læner man sig tilbage som skuespiller, er man pludselig til bedømmelse, men hvis man melder sig på banen, kan publikum godt sige: »Vi gider ikke lege med«, men man prøvede«.

Teater til alle

Tilbage ved gennemspilningen standser en mor op på skrænten tæt på skuespillerne med indkøbsposer i hænderne og to små døtre efter sig, uvidende om sin udsatte position.

Mads Riisom spotter dem straks og øjner hurtigt chancen for at bruge dem som scenografi. »Jeg kommer her og gemmer mig bag jer«, siger han og lister om bag morens ryg. Hendes kulør skifter til tomatrød, mens hun smiler beklemt til det publikum, der pludselig har drejet ansigterne mod hende. Døtrene stirrer på den høje skuespiller med den karamelfarvede page, som holder deres mor om skuldrene, inden han slipper de tre fri igen og trisser tilbage til søbredden.

Imens sætter en lille pige med gule krøller og pink kjole sig frygtløs til rette på en af taburetterne. Hendes buttede barnefinger knuger et stort egetræsblad.

Kæben daler langsomt ned mod brystet. Et par teenagepiger i hættetrøjer og smøger i mundvigene står lidt fra hende og griner fjantet af skuespillerne, og på bænken ved udgangen til Nørre Voldgade følger tre flaskesamlere med under kasketterne, mens Ricard D 3 brølende tager afsked med livet i græsset.

Shakes har ikke specifikt valgt at rykke deres forestillinger ud i Ørstedsparken, fordi det er udenfor, men fordi det er et atypisk sted at spille teater. Shakespeares dramaer er så universelle og enkle, at enhver kan forstå dem, og alligevel opfattes de ofte som noget meget fint. Ved at flytte Shakespeare ud i Ørstedsparken bliver det mere gøglet og folkeligt - uden at være fladpandet, fortæller Mads Riisom.

»Shakes erklærede mål er at lave teater, som ikke er fremmedgørende, litterært og intellektuelt, men mere det, som teater var i tidernes morgen, som var underholdning på et torv. Hver gang teater prøver at være mere end det, er der et helt segment, som ikke ved, hvad de skal stille op med det, og det er ærgerligt, når teater kun bliver for dem, der allerede forstår teater«. Spørger man Leiv Arne Kjølmoen, skyldes teaterbranchens store udflytning til det fri, at branchen, ligesom Shakes, højlydt anerkender, at teatret skal have fat i det publikum, der ikke går ind og sætter sig i de røde sæder.

»Vi laver jo ikke bare teater for spas, men også fordi vi gerne vil sige noget om den verden, vi lever i, og der må vi erkende, at mange af dem, som kommer ind og ser vores teaterforestillinger, tit mener det samme som os selv. Men her møder man mennesker, som mener noget helt andet. På den måde kan der forhåbentlig opstå en dialog, og måske kan det også gøre, at nogle opdager, at det ikke er så farligt at gå i teatret«, siger han og tilføjer.

»Jeg synes, det er fedt, at vi ikke bare spiller teater udenfor, men et offentligt sted, for så risikerer man, ligesom vi oplevede i går, at der kommer 15 fulde svenskere forbi og aber efter skuespillernes dansk. Det er jo en modstand, men det kan også være en gave at have 15 fulde svenskere blandt publikum«.

Richard D 3. 2.-10. juni alle dage undtagen 4. juni, kl. 18.30. Ørstedsparken, Kbh. K. Fri entré.

WWW cphstage.dk.

ibyen@pol.dk

Man kan ikke fedte med alle mulige små nuancer her, så skuespillerne bliver nødt til at spille ud til folk og fange dem, der går forbi Leiv Arne Kjølmoen, instruktør Sidste år oplevede vi, at der kom en politivogn og hentede to af tilskuerne, som åbenbart havde stjålet et eller andet Mads Riisom, skuespiller.

Fakta: FAKTA

CPH Stage

Teaterfestival, der startede 31. maj og slutter 11. juni. Flere end 120 forestillinger, readings, koncerter, seminarer og fester kan opleves på spillesteder og i byrummet i København og på Frederiksberg. Årligt tilbagevendende begivenhed siden 2013.

5 andre udendørs forestillinger

Skjult nummer Cantabile 2 byder på en rejse gennem et ukendt København sammen med en gruppe af fremmede. Hvem og hvad man møder på sin vej, er uvist, men oplevelsen afhænger af gruppens investering i sig selv og hinanden.

1.-11. juni. Skolen på Duevej, Frederiksberg. Forbrydelser i natten Publikum modtager en besked om, hvor de skal møde op kl. 21.30. Der bliver de budt velkommen af fortælleren Hans Laurens og en gæstekunstner, som tager publikum med til et af Københavns mørke gerningssteder, hvor de afslører historien om den forbrydelse, der fandt sted netop der.

6. juni kl. 21.30 et sted i København. Midnatsforestillinger Ved midnat byder Sydhavn Teater velkommen til stedspecifikke midnatsforestillinger af Harold Pinters stykke 'Ashes to Ashes' iscenesat af hollandske Marc Wortel i Østre Kapel.

8.-10. juni. Østre Kapel, Vestre Kirkegård. Jekyll on Ice I Lorrys Have spiller Paulo Nanis børneforestilling om issælgeren Jekyll, der driver forretning på sin helt egen måde.

2.-3. juni. Lorrys Have, Riddersalen. Når byen sover Marionetteatret inviterer på en poetisk forestilling for store og små om alt det, der sker, mens byen sover.

3.-11. juni, Marionetteatret, Kongens Have.

WWW cphstage.dk.

- TO BE OR NOT TO BE... Siden 2014 har teaterkollektivet Shakes opført Shakespeares klassikere under åben himmel. Visionen er at undgå fremmedgørende, litterært og intellektuelt teater og i stedet invitere på teater i sin oprindelige form, som var underholdning på et torv. Her ses skuespiller Karin Heinemeier i 'Richard D 3', der kan opleves i Ørstedsparken de kommende otte dage.
- UDTRYK. Som skuespiller kan man ikke fedte med alle mulige små nuancer, når man spiller friluftsteater. Her ses Alexander Clement for fuld udblæsning. Foto: Karoline Lieberkind
- Foto: Sydhavn Teater
- TRALALA. Skuespillerne synger og danser sig gennem forestillingen, så publikum kan læne sig tilbage og nyde Ørstedsparken i musikpauserne.